



«مدیریت پژوهشی»

گزارش نهایی طرح پژوهشی

عنوان:

«بررسی میزان و محدودیت استفاده از اینترنت جهت
آموزش توسط دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر -
۱۳۸۷»

Title

**«Prevalence and obstacle of Internet use
for education in students of Bushehr
University of Medical Sciences. 2008»**

مجری طرح : راضیه باقرزاده

همکاران طرح : لیلا دهقانی - بهناز خلقی - زهره افراسیابی

سال ۱۳۷۸

عنوان

بررسی میزان و محدودیت استفاده از اینترنت جهت آموزش توسط

دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر -۱۳۸۷

نویسندگان:

راضیه باقرزاده^۱، لیلا دهقانی^۲، بهناز خلقی^۳، زهره افراسیابی^۴

۳ شماره تصویب طرح ۱۲۲۲۳/۳/۱۹/۲۰/دپ است.

^۱ کارشناس ارشد مامایی. مربی دانشکده پرستاری- مامایی. دانشگاه علوم پزشکی بوشهر
^۲ کارشناس ارشد علوم کتابداری و اطلاع رسانی. مربی و عضو هیات علمی دانشکده پیراپزشکی- دانشگاه علوم پزشکی بوشهر
^۳ دانشجوی سال آخر کارشناسی مامایی. دانشکده پرستاری- مامایی. دانشگاه علوم پزشکی بوشهر
^۴ دانشجوی سال آخر کارشناسی مامایی. دانشکده پرستاری- مامایی. دانشگاه علوم پزشکی بوشهر

سپاسگذاری:

بدینوسیله از مدیریت محترم مرکز توسعه آموزش پزشکی سرکار خانم دکتر نیلوفر معتمد که ما را در تدوین این طرح پژوهشی یاری فرمودند و همچنین دانشجویان محترم دانشگاه علوم پزشکی بوشهر صمیمانه سپاسگذاری می گردد.

فهرست مندرجات:

۱	خلاصه مقاله.....
۳	مقدمه.....
۵	مروری بر مطالعات پیشین.....
۷	روش پژوهش.....
۸	یافته های پژوهش.....
۸	بحث و نتیجه گیری.....
۱۰	فهرست منابع.....
۱۳	پیوستها.....

چکیده

مقدمه: اینترنت شیوه ای نوین در آموزش پزشکی است. کامپیوتر و اینترنت می تواند به عنوان ابزاری مفید برای آموزش دانشجویان پزشکی مورد استفاده قرار گیرد. آگاهی از چگونگی بهره گیری از اینترنت می تواند برای برنامه ریزی جهت استفاده بهینه از این وسیله مفید باشد. بدین منظور پژوهش حاضر با هدف بررسی الگوی استفاده از اینترنت توسط دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر انجام گردیده است.

مواد و روشها: پژوهش حاضر یک مطالعه توصیفی- تحلیلی و از نوع مقطعی است. واحدهای مورد پژوهش را ۳۸۶ نفر از دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر که در نیمسال دوم ۱۳۸۷ در این دانشگاه مشغول تحصیل بودند تشکیل می دادند. نمونه گیری به روش تصادفی انجام شد. ابزار گرد آوری داده ها پرسشنامه خود ایفا و کنترل شده از لحاظ روایی و پایایی بود. این پرسشنامه شامل اطلاعات دموگرافیک و کیفیت و کمیت استفاده از اینترنت بود. جمع آوری اطلاعات به روش مصاحبه و تجزیه و تحلیل داده ها با استفاده از نرم افزار آماری SPSS 13 و آزمونهای آماری توصیفی و تحلیلی انجام شد.

نتایج: میانگین سنی شرکت کنندگان در پژوهش $20/88 \pm 2/19$ سال بود. ۹۳/۵٪ از واحدهای پژوهش از اینترنت استفاده می کردند. میانگین زمانی استفاده از اینترنت برای یادگیری ۳۶/۷٪ بود. میانگین استفاده روزانه از اینترنت در ۷۰/۵٪ از واحدهای پژوهش ۳۰ تا ۶۰ دقیقه ذکر شده بود. بیشترین محدودیت جهت استفاده از اینترنت از نظر واحدهای پژوهش سرعت کم اینترنت (۴۹٪) و بیشترین علت عدم استفاده از اینترنت، عدم آموزش ذکر شده بود (۳/۶٪). بین استفاده از اینترنت برای یادگیری مطالب درسی با مقطع تحصیلی و ترم تحصیلی ارتباط آماری معنی دار دیده شد ($p < 0/001$).

نتیجه گیری: در مقایسه با شیوع زیاد استفاده از اینترنت در واحدهای پژوهش، استفاده از این فن آوری برای یادگیری مطالب درسی چندان زیاد نیست. گسترش سایتهای اختصاصی و آموزش بیشتر استفاده از اینترنت، می تواند در پیشرفت بهره گیری از این تکنولوژی برای یادگیری مفید باشد.

کلمات کلیدی: اینترنت؛ وب؛ آموزش

Prevalence and obstacle of Internet use for education in students of Bushehr University of Medical Sciences. 2008

**Athors: Bagherzadeh R; Dehghani L; Kholghi B ; Afrasiabi Z
Bushehr University of Medical Sciences**

Abstract

Objective: The Internet is revolutionizing medical education and medical practice. Computer and Internet can be use as an effective tools for medical student teaching. Assessing quality of internet use is useful in planning for better utilization of internet for learning. This is a descriptive - analytic study to assess model of Internet use in students of Bushehr University of Medical Sciences.

Method and material: 386 subjects were randomly selected from among students of Bushehr University of medical sciences. The data were collected by a valid and reliable questionnaire for demographic characteristics and quality and quantity Internet use. The data were collected by interviewing the subjects. SPSS 13 and descriptive- analytical tests use for data analysis.

Results: Mean age of subjects was 20.88 ± 2.19 years. 93.5% of subjects using internet. Mean use of internet for learning was 36.7%. In 70.5% of subjects; mean time of Internet use in every day was 30-60 minute. Most limitation for internet use was low speed of internet (%49) and most cause for don't use of internet was not training (%3.6).

Use of Internet for teaching was significantly interrelated with educational level and semesters. ($p < .001$)

Conclusion: As compared with high prevalence of Internet use in students of medical sciences; using of this technology for learning is low. A specific Web site developed and teaching for better use of Internet, illustrates the ways in which the Internet is being used to improve education.

Key words: Internet; Web; Education

مقدمه

بدون شک یکی از بزرگترین و مهم ترین تحولات فناوری عصر حاضر، پدیده ی شاهراه بزرگ اطلاعاتی است که آن را اینترنت می نامند (۱).

این فناوری علاوه بر کاربردهای شخصی در بعد آموزشی و پژوهشی توانسته است موجبات ارتقاء سطح دانش و دانایی دانشجویان و دانشگاهیان را از طریق دستیابی سریع و ارزان به اطلاعات و منابع علمی فراهم آورد. به همین لحاظ از طرف صاحب نظران اینترنت یک ابزار قدرتمند و مؤثر تدریس و یادگیری معرفی شده است و از آن به عنوان کلید آموزش در هزاره سوم نام برده می شود. استفاده از این ابزار جهانی با قابلیت هایش آنقدر گسترده و مهم است که یادگیری و کاربرد آن برای هر محقق، دانشجو و دانش پژوه امری ناگزیر شده است. مهمترین تغییراتی که این فناوری در جهان بوجود آورده بوسیله مارشال مک لوهان در یک عبارت خلاصه شده و آن تبدیل جهان به یک دهکده جهانی است. زیرا جهان به کمک سه عنصر اساسی یعنی اطلاعات، ارتباطات، فناوری به ابزاری اطلاعاتی، ارتباطی و فراملیتی تبدیل شده است که به زمان، مکان و گروه خاصی تعلق ندارد و هر کس در هر نقطه از جهان و در هر زمان می تواند از اطلاعات این شبکه جهانی بهره مند شود. در واقع می توان گفت اینترنت بزرگترین کتابخانه دیجیتالی دنیاست و هر نوع اطلاعاتی را که در کتابخانه ها و مراکز اطلاع رسانی مختلف ذخیره شده باشد می توان در این شاهراه اطلاع رسانی جهانی به شکل الکترونیکی بازیابی کرد (۲).

در سال های اخیر با رشد تصاعدی اینترنت، فرصتی کم نظیر برای محققان و پژوهشگران برای جمع آوری سریع و گسترده اطلاعات در زمینه های گوناگون فراهم آمده است. هم اکنون این وسیله ی ارتباطی، به خاطر افزایش استفاده و دسترسی تعداد زیادی از کاربران بالقوه در امر پژوهش امکانات و تسهیلات خاصی برای محققان و پژوهشگران فراهم کرده است (۳).

مرکز آمار اینترنت جهانی، ضریب نفوذ اینترنت در خاورمیانه را ۲۱/۳ درصد اعلام کرده که بر اساس آن، سه درصد از کل کاربران اینترنتی دنیا، در خاورمیانه حضور دارند و بر اساس آمار موجود، ۱/۶ درصد از کل کاربران جهانی اینترنت، ایرانی هستند، ایران توانسته است، بیش از ۵۰ درصد از کاربران اینترنتی در خاورمیانه را به خود اختصاص دهد. بر اساس اعلام مرکز آمار جهانی اینترنت، ایران در میان ۲۰ کشور دارای بالاترین تعداد کاربران اینترنتی، رتبه ۱۷ را به خود اختصاص داده است (۴).

امروزه جامعه دانشگاهی به طور گسترده متکی به اطلاعات است. با استفاده از شبکه جهانی اینترنت، دسترسی به سایت های علمی و پزشکی، دستیابی به انواع بانک های اطلاعاتی ملی و بین المللی و استفاده از تمام متن نشریه

های داخلی و خارجی امکان پذیر شده است و هر نوع برنامه ریزی آموزشی و پژوهشی بدون استفاده از اطلاعات
برمبنای تکنولوژی جدید، امری به دور از واقعیت های جامعه جهانی ست. (۵).

نظر به نقش مهمی که اینترنت در امر دستیابی به اطلاعات روزآمد و ارتباط مؤثر و سریع میان دانشمندان و
صاحب نظران حوزه های مختلف علوم ایفاء می کند، ضرورت شناخت بیشتر نسبت به توانایی های این شبکه و
مشکلات کاربران در استفاده از این ابزار ضروری به نظر می رسد. بنابراین، برای استفاده کاربران از این شبکه لازم
است مشکلات کاربران در استفاده از خدمات اینترنت شناسایی شود. از اینرو تحقیق حاضر با هدف بررسی چگونگی
استفاده از اینترنت در میان دانشجویان دانشگاه علوم پزشکی بوشهر انجام گردیده است.

مروری بر مطالعات پیشین:

تحقیقات و پژوهشهای پیشین همواره راهگشای پژوهشگران برای بررسی موضوعات مختلف بوده و می تواند آنان را در تمام مراحل تحقیق از شروع تا پایان یاری نماید. از اینرو خلاصه ای از پژوهشهای گذشته در مورد کاربرد اینترنت ذکر می گردد.

سلاجقه در بررسی نگرش کاربران مرکز اینترنت در دانشگاه علوم پزشکی شیراز نتیجه گرفت که کاربران از منابع الکترونیکی برای سهمیم شدن در نتایج تحقیقات دیگران در سراسر جهان و آشنایی با مجلات الکترونیکی به منظور آموزش و تحقیق استفاده می کنند و نگرش کاربران در مورد اینترنت مثبت است (۶) .

رضایی شریف آبادی نیز در پایان نامه ی دکترای خود در مورد تأثیر اینترنت بر فعالیتهای پژوهشی و رفتار اطلاع یابی روانشناسان استرالیایی نتیجه گرفت که تقریباً تمامی جامعه تحت بررسی (۹۴ درصد) از اینترنت استفاده می کنند و سهولت استفاده از این منبع اطلاعاتی از مهم ترین عوامل به کارگیری آن بوده است (۷)

در تحقیق محقق و عبداللهی درسطح استاد، کارمند و دانشجو تعدادی زیادی از اعضاء روزانه بیشتر از یکساعت از اینترنت استفاده می کردند و بیشتر اعضاء، کاربری حدود یکساعت در روز را ذکر کرده اند. اعضاء، میزان دانش خود از کامپیوتر را بیشتر در حد خوب و متوسط دانسته و اغلب آموزش برای استفاده از اینترنت را ضروری می دانند. آنها برای گرایش خود، دسترسی به اطلاعات روزآمدرا در اولویت اول، تفنن و سرگرمی را بعنوان اولویت دوم و علاقه به بکارگیری تکنولوژی نوین را بعنوان اولویت سوم انتخاب کرده بودند (۸).

در تحقیق موحد محمدی و ایروانی یافته ها نشان می دهد که میزان استفاده دانشجویان از شبکه اینترنت با میزان مهارت استفاده از رایانه، مقطع تحصیلی، دانشکده محل تحصیل، ساعات استفاده از رایانه، تعداد آثار علمی، وضعیت شغلی، میزان تسلط به زبان انگلیسی، رشته تحصیلی و با میزان فعالیت پژوهشی، محل تولد و داشتن رایانه شخصی رابطه دارد (۹) .

در تحقیق صابریان و همکاران در کل ۹۱/۹ درصد نمونه ها از اینترنت استفاده می نمودند. ۵۰/۸ درصد، متوسط زمان استفاده از اینترنت را کمتر از یک ساعت ذکر کرده بودند. اساتید از اینترنت بیشتر برای افزایش کیفیت امور پژوهشی (۷۴/۲درصد)، کسب اطلاعات تخصصی برای تدریس (۷۲/۶درصد) و پست الکترونیکی (۵۹/۷درصد)، استفاده می نمودند، ۵۰ درصد نمونه ها نیاز به برگزاری کلاس های آموزش اینترنت را احساس نموده بودند (۱۰). یافته های پژوهش «کواکس» و همکارانش نشان داد که گروه های بحث یا همایش های الکترونیکی در برطرف کردن نیازهای اطلاعاتی دانشمندان نقش مهمی ایفا می کنند (۱۱).

در تحقیق «پری» ۹۵ درصد پاسخگویان از شبکه اینترنت استفاده می کردند و هدف آنها بدست آوردن اطلاعات روزآمد بوده است (۱۲).

«هافمن» و همکاران در تحقیق خود عنوان کردند که خصوصیات جمعیت شناختی افراد (جنسیت، تحصیلات، درآمد، نژاد، شغل، ناحیه جغرافیایی) با استفاده آنان از اینترنت همبستگی بالایی دارد و مردان بسیار بیشتر از زنان از اینترنت استفاده کرده اند (۱۳).

یافته های «لیزینگر» و همکاران نشان داد که تمایل به استفاده از اینترنت نزد اعضای هیئت علمی بالاست و ۸۰/۳ درصد از پاسخ گویان از اینترنت استفاده می کنند و ۷۵ درصد آنان علاوه بر پست الکترونیکی از خدماتی چون گوفر، وب جهانی و موزایک نیز بهره می گیرند (۱۴)

«لوبنز» نیز در تحقیق خود، جنسیت دانشجویان را در استفاده از اینترنت مؤثر دانسته است. وی همچنین گزارش کرده است که اکثریت پاسخگویان برای مقاصد علمی و یادگیری چندین بار در هفته تا اغلب اوقات از وب استفاده کرده اند (۱۵).

در یک تحقیق که توسط «باکر» و همکاران روی ۶۰ هزار خانوار امریکایی انجام شده حدود ۴۰ درصد از شرکت کنندگان در پژوهش از اینترنت برای دسترسی به نکات بهداشتی و مرتبط با سلامت استفاده می کردند. ۶ درصد افراد از طریق ایمیل با سایر پزشکان عمومی و متخصصان در ارتباط بودند (۱۶).

در یک مطالعه در امریکا که توسط «پودجیتی» و همکاران روی متخصصین بهداشت و درمان انجام شد، ۷۱ درصد به طور منظم برای روزآمد کردن اطلاعات خود از اینترنت استفاده می کردند. ۶۲ درصد افراد، نیاز به وب سایت های مشترک را برای مراقبین بهداشتی و بیمارانشان ذکر نمودند (۱۷).

در مطالعه «پاول» که روی ۹۱۷ مرد و زن ساکن لندن برای بررسی استفاده از اینترنت در مورد سلامت مغزی انجام شد، میزان استفاده از اینترنت ۵۸/۸ درصد بود و میزان استفاده از اینترنت با سن و سطح تحصیلات در ارتباط بود (۱۸).

در مطالعه «یارا» و «سومان» روی ۲۰۱۰ فرد امریکایی ۱۲ سال و بیشتر مشخص شد که در افراد مسن تر استفاده از اینترنت برای مسائل مربوط به سلامت مشابه جوان ترها می باشد (۱۹).

در پژوهشی که توسط «سانتانا» بر روی هزار فرد ۱۵ تا ۸۰ ساله پرتغالی انجام گردید میزان استفاده از اینترنت به منظور دستیابی به مطالب مربوط به سلامت مورد بررسی قرار گرفت. نتایج این پژوهش نشان داد که استفاده از اینترنت برای دسترسی به مسایل مربوط به سلامتی ۱/۹ درصد افزایش داشته است. در افراد با تحصیلات بالاتر این استفاده بیشتر بود (۲۰).